O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

MIRZO ULUG‘BEK NOMIDAGI O‘ZBEKISTON MILLIY UNIVERSITETINING JIZZAX FILIALI

ZAMONAVIY INNOVATSION TADQIQOTLARNING DOLZARB MUAMMOLARI VA RIVOJLANISH TENDENSIYALARI: YECHIMLAR VA ISTIQBOLLAR

mavzusidagi Respublika ilmiy-texnik anjuman materiallari to‘plami

(2024-yil 17-18-may)

(2-qism)

JIZZAX-2024

“Zamonaviy innovatsion tadqiqotlarning dolzarb muammolari va rivojlanish tendensiyalari: yechimlar va istiqbollar” mavzusidagi Respublika ilmiy-texnik anjuman materiallari to‘plami – Jizzax: O‘zMU Jizzax filiali, 2024-yil 17-18-may. 461-bet.

Respublika miqyosidagi ilmiy-texnik anjuman materiallarida zamonaviy innovatsion tadqiqotlarning dolzarb muammolari va rivojlanish tendensiyalari sohasidagi innovatsion tadqiqotlar aks etgan.

Globallashuv sharoitida davlatimizni yanada barqaror va jadal sur’atlar bilan rivojlantirish bo‘yicha amalga oshirilayotgan islohotlar samarasini yaxshilash sohasidagi ilmiy-tadqiqot ishlariga alohida e’tibor qaratilgan. Zero iqtisodiyotning, ijtimoiy sohalarni qamrab olgan modernizatsiya jarayonlari, hayotning barcha sohalarini liberallashtirishni talab qilmoqda.

Ushbu ilmiy ma’ruza tezislari to‘plamida mamlakatimiz va xorijlik turli yo‘nalishlarda faoliyat olib borayotgan mutaxassislar, olimlar, professor-o‘qituvchilar, ilmiy tadqiqot institutlari va markazlarining ilmiy xodimlari, tadqiqotchilari, magistr va talabalarning ilmiy-tadqiqot ishlari natijalari mujassamlashgan.

Mas’ul muharrirlar: DSc.prof. Turakulov O.X., PhD. O‘ralov A.I.

Tahrir hay’ati a’zolari: p.f.d.(DSc), prof. Turakulov O.X., b.f.f.d. (PhD) O‘ralov A.I., t.f.f.d.(PhD), dotsent Abdumalikov A.A., t.f.n., dots. Baboyev A.M., t.f.f.d.(PhD), dots. Abduraxmanov R.A., p.f.f.d.(PhD) Eshankulov B.S., p.f.n., dots. Alimov N.N., p.f.f.d.(PhD), dotsent Alibayev S.X., p.f.f.d. (PhD) Halimov O‘.H., p.f.f.d.(PhD), dotsent Karshiyev A.A., f.f.f.d.(PhD), dotsent Sindorov L.K., t.f.f.d. (PhD), dotsent Nasirov B.U., b.f.f.d. (PhD), dotsent Mustafaqulov M.A., f.f.f.d. (PhD) Alibekov D.A.., f-m.f.f.d. (PhD) Sharipov X.F., ps.f.f.d.(PhD) Norbekova B.Sh., i.f.n., dots. Tsoy M.P., Qayumov O.A., Jo‘rayev M.M.

Mazkur to‘plamga kiritilgan ma’ruza tezislarining mazmuni, undagi statistik ma’lumotlar va me’yoriy hujjatlarning to‘g‘riligi hamda tanqidiy fikr-mulohazalar, keltirilgan takliflarga mualliflarning o‘zlari mas’uldirlar.

2. UNESCO. "Convention for the Safeguarding of the Intangible Cultural Heritage." Paris: UNESCO, 2003.
3. Meskell, Lynn. "Archaeologies of materiality." Blackwell Publishing, 2005.
4. Bendix, Regina F. "In Search of Authenticity: The Formation of Folklore Studies." University of Wisconsin Press, 1997.
5. Kirshenblatt-Gimblett, Barbara. "Destination culture: Tourism, museums, and heritage." University of California Press, 1998.

MA’NAVIYAT JAMIYAT – RIVOJLANISHNING MUHIM OMILI

s.f.n., Xakimov Orziqul Meliyevich,
Qahhorov Jasurbek
O‘zbekiston Milliy Universitetining Jizzax filiali

Annotatsiya.Xalqimiz ma’yatini yanada yuksaltirishda o’ziga xos yo’lidan borayotgan mamlakatimiz tarraqiyotining ustuvor yo’nalishlaridan biri ekanligini, ma’naviyat barcha insonlarning milliy va umuminsoniylik darajasini yuksaltirishi ushbu maqolada aks etgan.

Kalit so‘zlar: ma’naviyat, jamiayt, ma’rifat, umuminsoniy qadriyatlar, milliy qadriyatlar, ma’naviy meros, taraqqiyot.

Respublikamizning bugungi ma’naviy-ma’rifiy hayotida asrlarga teng sezilarli o’zgarishlarni ko’rsak bo’ladi.Asriy qadriyatlarimiz va milliy an’analarimiz tiklanmoqda va mustahkamlanmoqda.Xalqimiz ma’naviyatini yanada yuksaltirishda o’ziga xos yo’lidan borayotgan mamlakatimiz tarraqqiyotining ustivor yo’nalishlaridan biri ekanligini yaqqol ko’rsa bo’ladi.

Har bir jamiyatda ma’naviyatning mohiyatini chuqur anglash muvafaqqiyat garovidir.Chunki ma’naviyat-insonning insoniylik mohiyati,shaxsdagi ijobiy fazilatlari qiyofasi majmuidir.U inson hayotining tub mohiyatini belgilaydigan aqliy,ruhiy,axloqiy va jismoniy qarashlar ko’nikmasidir. Ma’naviyat-har bir insonning milliy va umuminsoniy komillik darajasi,unga yetaklovchi ,undovchi imkoniyat.U inson shaxsini insoniylik bilan boyituvchi, kamol topdiruvchi, ko’rkamlashtiuvchi beqiyos hayotiy omil.Ma’naviyat-yaxshilik va ezgulikka moyil,yomonlik va yovuzlikdan tiyilish, nafosat va haqqiatga ,halollik va rostgo’ylikka intilish, o’zi mansub jamiayatning axloqiy, huquqiy, ma’rifiy-madaniy mezonlariga amal qilish hissidir.

Bu masalada har bir jamiyatda yetakchi o’rinda turmog’i lozim.O’zbekiston Respublikasining birinchi prizidenti Islom Karimov takidlaganidek:”biz yillar davomida ma’rifat va madaniyatga noto’g’ri munosabatda bo’ldik. Unga sarflanadigan mablag’lar doim boshqa sohalardan kam bo’ldi.Natijada biz bu masalada orqada qolib ketdik.Bundan buyon barcha rejalarimizda madaniyat, ma’rifat, jismoniy atrbiya va sport birinchi darajali vazifalar qatoridan joy olishi lozim.Va, nihoyat, shu sohalarda va shifokorlar, madaniyat muassasalaridagi va boshqa sohalarda ko’plab mutahassislar-chinakam ziyolilardir”.

Ma’rifat-mohiyat aql-idrok,tafakkurning mayog’i, mijozning murabbiysi, qalbda munavvarlikni, insoniy ulug’vorlikni qaror topdiruvchi umniy vosita, iymon-e’tiqod, harakter, lafzning me’yori, vujudning jon tomiri. U-bilish, tanish ilm va madaniyatning kamol toppish mazmuni, usul va vositalaridir.

Ma’naviyat va ma’rifat va inson tushunchalari bir butun holdagina muayyam mazmunga ega bo’ladi.Ma’naviyat yo’q joyda ma’lum maqsadga qaratilgan insoniy faoliyat ham bo’lmaydi.Ma’naviyatning ahamaiyatining ana shu nuqtai nazardan baholamoq kerak.

Ma’naviyat va ma’rifat davlat ichki hayotidagi bir butunlikni, pdamlar ruhiyatidagi ko’tarinkilik va kelajakka ishonchni, aql-zakovat yuksaligini, o’z faoliyatida tinchlikni, millarlararo hamjihatlikni barqoror rivojlantirish yo’lini aniq belgilashdagi o’z fuqoralarining orzu-umidlarini,manfaatlarini ifoda eta bilish, uni buyuk kelajak sari harakatga yo’naltirish va unga rahbarlik qilish solohiyati hisoblanadi.Ma’naviyat va ma’rifatning yangi jamiyatni qurishdagi qudratli kuch va bebaho manba ekanligi quyidagi masalalarda o’z ifodasini topadi va ma’naviyat-ma’rifat ishlarini tashkil etishda ularga alohida e’tibor qaratiladi.

Ma’naviyat va ma’rifat jamiyat oldida turgan muammolar mohiyatini o’zida ifoda ettiradi hamda uni hal qilish uchun fuqarolar va davlat manfaatlarini birlashtiradi.Ma’naviyati va ma’rifati zamonaviy rivojlangan mamlakatlarda xalqning vatanparvarlik va millatparvarlik tuyg’ulari kuchli bo’ladi.Bunday holar o’z navbatida davlat va xalqning birligini mustahkamlashda turli xil millarlar va ijtimoiy qatlamlarning bir-birlari bilan umummanfaatlar yo’lida jipslashishlarida qudratli omil sifatida xizmat qiladi.

Ma’naviyat va ma’rifat bor joyda ehtiyojlar va zaruriyatlar ham yuzaga keladi. O’z navbatida ehtiyojlar va zaruriyatlar shaxs millat va davlatni kechadigan bugun, bugundan ertaga yana ham yaxshiroq hayot kechirishga, barkamol bo’lishiga yetaklaydi , shaxs , millat va davlat taraqqiyoti sari harakat qilishga da’vat etadi.Bu jarayonda ma’naviyat va ma’rifat shaxs, millat va davlat taraqqiyotini harakatga keltiruvchi bosh omil hisoblanadi.

Ma’naviyat va ma’rifat aql-zakovat,solahiyat yuksakligini mezoni va manbai hisoblanadi.Bu orqali inson millat mahsulini millat va mamlakatning yuksak moddiy va ma’naviy boyliklari darajasiga ko’taradi.

Ma’naviyat va ma’rifat davlat ichki holatida tinchlik, barqarorlikni vujudga keltiradi,har qanday munozali masalalarni aql va vazminlik bilan hal qilishda xalq ruhiyati shakllanadi.

Ma’naviyat va ma’rifat kishilarni subyektiv ,qarindosh-urig’chilik , mahalliychilik manfaatlari ehtiroslarga berilishidan saqlaydi, shaxs va mahhaliy manfaatlarni milliy hamda Vatan manfaatlariga uyg’unlashtirish muhitini vujudga keltiradi , millatning umumbashariy qadriyatlar sari intilishi kuchaytiriladi.

Ma’naviyat va ma’rifat mamlakatda adolatni qaror topdirish, insonlarni qonunlarning ijodkorlari va itoatkori darajasiga ko’taradi.Qonunlar davlat millat va shaxsning har qanday harakatining aniq me’yori darajasiga aylangan mamlakatda demokratik ruxdagi adolatli qadriyatlar shakllanishi mumkin bo’ladi.

Ma’naviyat- shaxsning ruhiy hayot tajribasi, ruhiy olamini, dunyoqarashini, aqliy salohiyatini o’zida mujassamlashtiradi. U shaxsning va millatning o’zligini

anglashi, milliy g’urur, milliy iftihor, vatanparvarlik, davlatga xurmat, jamoa ananlariga xayrixonlik, diyonat, mehr-shavqat, poklik, halollik, vijdoniylik, rostgo’ylik, adolatparvarlik, kamtarlik kabilarni o’z ichiga oladi. Ma’naviyat yo’li-bosqichma-bosqich o’tiladigan yo’l. Inson aqlini tanigandan boshlab, tafakkur, axloq va ma’rifatda kamolatga intiladi. Jamiat ma’naviyati, uning rivoji hamda uzoq davom etgan tarixiy taraqqiyotning natijasi hisoblamadi. Jamiyat asta-sekin rivojlanib brogan sari inson ma’naviyati ham tarkibiy jihatdan mukammallashib brogan. Ma’naviyatning eng qadimgi asoslarini axloqiy, diniy va badiiy qarashlar tashkil qiladi. Davlatning yuzaga kelishi bilan ma’naviyatning siyosiy, falsafiy va ilmiy shakllari yuzaga kelgan.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati:

1. Ma’naviyat:asosiy tushunchalar izohli lug’ati.T.:G’.G’ulom nomidagi nashriyot-matbaa iyodiy uyi,2010.
2. Ziyomuhhammadov B., Ziyomuhhamedova S., Qodirova S.Ma’naviyat asoslari. T.:O’zbekiston Milliy etiklopediyasidavlat ilmiy nashriyoti,2000.
3. Xakimov O., Ortiqov O., Xoslimurodov I. RENAISSANCE PHILOSOPHERS AND THEIR CONTRIBUTIONS TO THE DEVELOPMENT OF PHILOSOPHY //SPAST Abstracts. – 2023. – Т. 2. – №. 02.
4. Melievich H. O. ISSIQ-QURUQ IQLIM SHAROITI UCHUN ASFALTBETON XOSSALARINI TANLASH //Journal of Academic Research and Trends in Educational Sciences. – 2023. – С. 203-205.
5. Hakimov O., Mulholland J. FUQAROLIK JAMIYATINI BARPO ETISHDA JAMOATCHILIK FIKRINING O ‘RNI //Science technology&Digital finance. – 2023. – Т. 1. – №. 4. – С. 458-464.
6. Xakimov O., Subhiddinov S. YOSHLAR MADANIYATINI OSHIRISHDA TA’LIM TARBIYA JARAYONI //Science technology&Digital finance. – 2023. – Т. 1. – №. 4. – С. 473-476.
7. Xakimov O., Sultonova L. DIQQATNING PSIXOFIZIOLOGIK TA’SIRI //Science technology&Digital finance. – 2023. – Т. 1. – №. 4. – С. 477-480.
8. Хакимов О. Imkoniyati cheklangan bolalarni jamiyatga moslashtirishda ijtimoiy xizmat ko ‘rsatishning o ‘ziga xos xususiyatlari //Информатика и инженерные технологии. – 2023. – Т. 1. – №. 2. – С. 408-413.
9. Xakimov O., Donaboyeva D. GENDER STEREOTIPLARI VA AYOLLARGA MOS KASBLAR //Science technology&Digital finance. – 2023. – Т. 1. – №. 4. – С. 155-160.
10. Xakimov O., Rajabaliyev S. FUQAROLIK JAMIYATINI RIVOJLANTIRISHDA JAMOATCHILIK NAZORATINING O ‘RNI //Science technology&Digital finance. – 2023. – Т. 1. – №. 4. – С. 142-148.
11. Xakimov O., Jabborova G. JAMIYATDA GENDER STEREOTIPLARI //Science technology&Digital finance. – 2023. – Т. 1. – №. 4. – С. 149-154.
12. Xakimov O., Gurgiboyev O. NOGIRONLAR BILAN ITIMOIY ISH OLIB BORISH TEXNOLOGIYASI //Science technology&Digital finance. – 2023. – Т. 1. – №. 4. – С. 125-129.

13. Melievich K. O., Sarviniso I. Social Psychological Characteristics of Leadership in Management //Zien Journal of Social Sciences and Humanities. – 2022. – T. 14. – C. 175-186.
14. Hakimov O., Jaloliddinova S. O’SMIRLIK DAVRIDA BOLALRDA UCHRAYDIGAN AGRESSIVLIK YOKI O’SMIRLIK INQIROZI //Current approaches and new research in modern sciences. – 2022. – T. 1. – №. 6. – C. 21-26.
15. Orziqul H. O‘ZBEKISTON IQTISODIYOTINI DEMOKRATLASHTIRISHNING BA’ZI JIHATLARI //International Journal of Contemporary Scientific and Technical Research. – 2022. – C. 153-158.
16. Orziqul H. SHAXSNING IQTISODIY XAVFSIZLIGIGA TAXDIDLARNING OLDINI OLISHNING AYRIM JIHATLARI //International Journal of Contemporary Scientific and Technical Research. – 2022. – C. 158-161.
17. Khakimov O. Social goals of students in higher education //International Bulletin of Applied Science and Technology. – 2022. – T. 2. – №. 11. – C. 55-59.
18. Khakimov O. M. Issiq-quruq iqlim sharoiti uchun asfaltbeton tarkibini tanlash //Science and Education. – 2022. – T. 3. – №. 2. – C. 241-247.
19. Хидоятов Р., Хакимов О., Исакобулов Р. Ю. Духовная просвещенность руководителя: проблемы и их решения //Молодой ученый. – 2016. – №. 7-2. – С. 96-99.
20. Hakimov O. DESCRIPTION OF SOCIAL SERVICES FOR THE ADAPTATION OF CHILDREN WITH DISABILITIES IN SOCIETY //International Journal of Contemporary Scientific and Technical Research. – 2023. – T. 1. – №. 2. – C. 19-24.
21. HAKIMOV O. A. Doctor of Philosophy in the Department of Economics and Finance in the Graduate School of : дис. – Middle Tennessee State University, 2006.
22. KHAKIMOV O., JALOLIDDINOVA S. IMPACT OF DEPRESSION ON HUMAN LIFE //Social sciences.

XOTIN-QIZLARNING HUQUQIY MADANIYATINI SHAKLLANTIRISHNING MUHIM OMILI

Adilova Madina Shamsidinovna,
Qosimova Farida Abdulaxat qizi
O‘zbekiston Milliy universiteti Jizzax filiali

Annotatsiya. Ushbu maqolada jamiyatda huquqiy madaniyatning ustuvorligini ta‘minlashda xotin-qizlarni, faqatgina huquqlari to‘liq ta‘minlangan jamiyatdagina yuksak huquqiy madaniyatli farzandlarni tarbiyalashi mumkinligi ta‘kidlanadi. Shuningdek, maqolada mamlakatimizda so‘nggi yillarda xotin-qizlarning huquqlarini ta‘minlash sohasida amalga oshirilayotgan islohotlarning ustuvor yo‘nalishlariga e‘tibor qaratilgan.

Kalit so‘zlar: xotin-qizlar huquqlari, huquqiy madaniyat, nikoh, qizlar huquqlari, gender tengligi, ijtimoiy kontrakt.